

موضوع	بخشنامه شماره مب/1382 مورخ ۱۳۸۵/۰۶/۰۸؛ دستورالعمل نحوه انتشار ، خرید و فروش انواع چک پول
	شماره مب ر ۱۳۸۲ تاریخ : ۱۳۸۵/۰۶/۰۸ بسمه تعالی جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانکهای دولتی غیر دولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید. با احترام به پیوست دستورالعمل نحوه انتشار، خرید و فروش انواع چک پول ایران چک ، بانک چک که در بیست و هشتمین جلسه کمیته پولی و بانکی بانک مرکزی ج.ا.ا. مورخ یکشنبه (۱۳۸۵/۰۵/۲۲) به تصویب رسیده است ارسال میگردد. لازم به توضیح است که ۱- چاپ انواع چک پول ایران چک و بانک چک بانکها - موضوع ماده ۲ این دستورالعمل - تنها پس از اخذ مجوز لازم از اداره نشر اسکناس و خزانه این بانک میبایست بنابراین لازم است آن بانک برای اخذ مجوز چاپ انواع چک پول با اداره مذکور مکاتبه نماید. برای تعیین حداقل استانداردهای امنیتی در چاپ اوراق موصوف کمیته ای تخصصی در این بانک تشکیل گردیده است که پیشنهادات خود را به کمیته پولی و بانکی ارائه می دهد. بدیهی است چاپ اوراق موصوف با رعایت مصوبات کمیته پولی و بانکی در این زمینه امکانپذیر میبایست. رعایت مفاد دستورالعمل از تاریخ ابلاغ این بخشنامه الزامی میبایست. خواهشمند است مقرر فرمایند ضمن ابلاغ دستورالعمل پیوست به تمامی واحدهای ذیربط در آن بانک بر حسن اجرای آن نظارت کافی معمول گردد. ب اداره مطالعات و مقررات بانکی حمید تهرانفر صدیقه رهبر شمس کار ۳-۳۸۳۱ بسمه تعالی دستورالعمل نحوه انتشار خرید و فروش انواع چک پول ایران چک ، بانک چک الف - مقدمه ریسک نقدینگی یا ریسک عدم تامین به موقع وجوه از جمله مهمترین ریسکهای است که کلیت یک بانک را تهدید میکند برنامه ریزی دقیق نقدینگی در بانک ها مدیریت صحیح و کنترل هوشمندانه این فرآیند و اخذ بازخورد از عملکرد آن جهت تصحیح خطاهای احتمالی از مهمترین اقداماتی است که یک بانک باید در این زمینه انجام دهد. برنامه ریزی صحیح در زمینه مدیریت نقدینگی با اتکا به اسکناس و مسکوک منتشره از سوی بانک مرکزی مستلزم برآورد صحیحی از میزان ورود و خروج وجه نقد در کلیت بانک و نیز در هر شعبه از آن است. پول رسانی به موقع مناسب و متناسب به هر شعبه از نتایج استقرار یک نظام توانمند در زمینه خزانه داری در هر بانک است. از این رو انتظار میرود بانک ها ، با حرکت در این راستا و کاهش اتکای خود به انواع چک پول ریسک نقدینگی خود را به شیوه ای صحیح مدیریت نموده از بروز اختلال در نظام پرداخت کشور جلوگیری نمایند. از آنجا که به استناد بند ۶ از ماده ۳۴ قانون پولی و بانکی کشور انتشار اوراق دیداری در وجه حامل از سوی بانکها ممنوع

میباشد تمهید تدابیری در خصوص انتشار فروش و خرید انواع چک پول ایران چک بانک (چک - به منظور جلوگیری از تبدیل آنها به اوراق مورد نظر قانونگذار اوراق دیداری در وجه حامل - ضروری می نماید. به منظور دستیابی به این مهم و ساماندهی امور مربوط به اوراق مزبور دستورالعمل نحوه انتشار، خرید و فروش انواع چک پول ایران چک بانک چک تدوین گردیده است.

ب- تعاریف

چک پول منظور از چک پول در این دستورالعمل هر یک از انواع بانک چک یا ایران چک می باشد. بانک چک چکی است که توسط بانک صادر و وجه آن در هر یک از شعب آن بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت میگردد. این گونه چک ها با استفاده از نام کوتاه آن بانک و به دنبال آن کلمه چک از قبیل سپه چک ، رفاه چک، ملی چک و نام گذاری میشوند در نام گذاری این اوراق ، میتوان به جای عنوان بانک قبل از کلمه چک، از واژه های دیگری نیز استفاده نمود لیکن تصریح نام بانک بر روی اوراق به نحوی آشکار ضروری است. ایران چک چکی است که توسط بانک صادر و وجه آن در هر یک از شعب تمامی بانک هایی که با یکدیگر قرارداد دارند یا توسط نمایندگان و کارگزاران آنها پرداخت می گردد.

مبلغ اسمی به مبالغ ریالی مندرج بر روی هر برگ چک پول اطلاق میشود.

ج- مقررات مربوط به سفارش انواع چک پول

ماده ۱ به منظور ایجاد هماهنگی در امور مربوط به سفارش چاپ، انتشار و سایر امور چک پول ها و دسترسی به آمار و اطلاعات دقیق در مورد این چک ها لازم است امور مربوط به چک پولها در یکی از واحدهای هر بانک متمرکز شده و کلیه مکاتبات و هماهنگیهای لازم با این بانک از طریق واحد مزبور انجام شود.

ماده ۲- بانک موظف است قبل از انجام هرگونه اقدامی در زمینه سفارش این اوراق موافقت بانک مرکزی با چاپ اوراق مزبور را اخذ نماید. پس از صدور مجوز مذکور بانکها میتوانند سایر مراحل انتشار چک پول از جمله واریز وجوه و عوارض مختلف به حسابهای دولت و) را طی نمایند.

ماده - به منظور کنترل تقاضاهای واصله لازم است بانک در درخواست خود علاوه بر تصریح نوع چک پول ایران چک بانک چک ، مبلغ اسمی ، ترکیب و مقدار درخواستی از هر یک از انواع چک پول ، سال انتشار و نام چاپخانه ای را که مقرر است اوراق مزبور را به چاپ برساند قید نماید.

ماده ۴ در طراحی چک پولها نباید هیچ گونه طرح نشان عبارت و از بانک مرکزی ج.ا.ا باشد به نحوی که شائبه صدور و انتشار آنها از سوی بانک مرکزی را در اذهان مشتریان متبادر ساخته و یا شبهه مشابهت اوراق مزبور با اسکناس را ایجاد نماید.

ماده ۵ لازم است اوراق مزبور از ویژگیهای امنیتی مکفی با مسئولیت بانک صادر کننده و با رعایت حداقل استانداردهای امنیتی اعلام شده از سوی بانک مرکزی ، برخوردار باشند به نحوی که امکان جعل آنها به حداقل ممکن کاهش یابد.

ماده ۶ برای درج نام نام خانوادگی و دو محل امضا یکی به هنگام فروش و دیگری به هنگام انتقال محلهای مشخصی بر روی چک پولهای مزبور در نظر گرفته شود.

ماده ۷ رنگ و مشخصات ظاهری تمامی انواع چک پول به گونه ای تعیین گردد که چک های با مبالغ مختلف به سهولت قابل تمیز باشند.

ماده - لازم است تمامی شعب بانک با آرایه ترکیبی از وسایل پرداخت ، به گونه ای عمل نمایند که حق انتخاب بین اسکناس و سایر ابزارهای پرداخت از جمله انواع چک پول برای مشتری محفوظ بماند.

عاده - حداکثر ریالی فروش چک پول برابر نسبت مانده مجاز چک پولهای صادره می باشد. نحوه محاسبه این نسبت در پیوست شماره ۱ آمده است. این نسبت برای هر بانک حداکثر برابر ۴۰ میباشد.

ماده ۱۰ چنانچه بانکی نسبتهای فوق را برای سه ماه متوالی رعایت نکند و یا اینکه در فاصله یکساله منتهی به آخرین تخلف ۵ ماه یا بیشتر به صورت غیر متوالی از حدود تعیین شده در بند پیشین بند (۹) این دستورالعمل تجاوز نماید در خصوص مجوز صادره برای چاپ انواع چک پول آن بانک تجدید نظر می شود.

ماده ۱۱ بانکها به هیچ وجه مجاز نیستند از چک پولها برای خرید اموال منقول ، غیر منقول ، سهام، اعطای تسهیلات و ... استفاده نمایند.

ماده ۱۲ هنگام فروش این اوراق لازم است مشتری نسبت به تکمیل اطلاعات شخصی خود شامل نام نام خانوادگی، آدرس شماره تماس امضا و ... بر روی اعلامیه فروش اقدام نماید. متصدی بانکی نیز باید اقدام به تکمیل بندهای مربوط به اوراق فروخته شده شماره سریال نوع و مبلغ اوراق و ... بر روی اعلامیه مزبور نماید.

ماده ۱۳ متصدی بانکی پس از تطبیق مشخصات تکمیل شده از سوی مشتری در برگه فروش با مدارک رسمی و معتبر شناسایی وی اقدام به اخذ امضای وی بر روی برگه فروش مینماید هویت مشتری باید به طور دقیق و مناسب از سوی تحویلدار احراز شود

ماده ۱۴ لازم است متصدیان بانکی پیش از ضرب مهر و درج تاریخ بر روی چک پول ها و ثبت شماره آنها امضای اول مشتری را بر روی اوراق مزبور اخذ نمایند.

ماده ۱۵ انتقال انواع چک پول به اشخاص ثالث پس از امضای دوم خریدار در محل تعبیه شده امکان پذیر است.

هـ - مقررات مربوط به خرید چک پول

ماده ۱۶ به هنگام خرید لازم است دارنده چک پول مشخصات کامل خود را بر روی هر برگ پشت نویسی کرده و متصدی بانک از صحت هویت مشتری اطمینان حاصل کند.

ماده ۱۷ فاصله زمانی بین فروش و خرید ایران چک در کلیه شعب بانک ها ، حداکثر ۶ ماه از تاریخ صدور است. پس از انقضای مدت مذکور، پرداخت ایران چک ، از طریق شعبه فروشنده و یا واریز وجه آن به حساب اشخاص از طریق اتاق پایاپای ممکن است.

ماده ۱۸ در مورد بانک چک و دیگر اوراق مشابه به جز ایران (چک) صادره از سوی بانک ها، فاصله زمانی بین تاریخ فروش و تاریخ خرید و نیز سایر شروط مترتب بر زمان خرید و فروش آنها راسا از سوی بانک صادر کننده تعیین و اعلان می شود. عاده ۱۹ لازم است پس از خرید چک پول بلافاصله لاشه آن سوراخ، ابطال و از گردش خارج شده، از ارائه مجدد آن به مشتریان اجتناب گردد. رعایت مقررات این دستورالعمل برای کلیه بانکهایی که پس از اخذ مجوز از بانک مرکزی اقدام به چاپ و انتشار انواع چک پول می نمایند الزامی است.

پیوست شماره ۱ نحوه محاسبه نسبت مانده مجاز چک پولهای صادره محاسبات این دستور العمل بر اساس ارقام مندرج در فهرست سرفصل های دفتر کل بانکها که در پایان هر ماه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال میشود انجام می گردد. صورت کسر خالص مانده ریالی چک پولهای بانک در دست اشخاص در پایان هر ماه که به شیوه زیر محاسبه میشود: نمایه محاسباتی نام حساب که حساب CH حساب انواع چکهای بانکی فروخته شده ۳,۲,۰۳۱۰ CH حساب پرداخت چکهای فروخته شده بانک ۳۱,۱۲۵۰

پس

CH - CH = خالص مانده ریالی چک پولهای بانک در دست اشخاص در پایان هر ماه - صورت کسر
۲ مخرج کسر جمع حسابهای ذیل منهای حساب بدهی به بانک مرکزی - در حساب جاری
نمایه محاسباتی نام حساب که حساب

N حساب صندوق ۳,۱,۰۰۱۰
N حساب وجود در راه ریال ۳۴۱۴۰۰۲۰
N حساب اسکناس و نقود بیگانه ۳,۱,۰۰۳۰
N حساب وجوه در راه ارز ۳,۱,۰۰۴۰
N حساب سپرده قانونی ۳:۱,۰۰۷۰
N حساب جاری نزد بانک مرکزی ۳۴۱۴۰۰۸۰
N حساب پیش پرداخت خرید ارز نزد بانک مرکزی ۳۴۱۴۰۰۹۰
N حساب سپرده ارزی دیداری نزد بانک مرکزی ۳,۱,۰۱۴۵
N حساب جاری نزد بانک ها حساب ما ۳,۱,۰۱۳۰
N حساب سپرده های ارزی دیداری نزد شعب خارج ۳,۱,۰۱۴۰
N حساب سپرده های ارزی دیداری نزد بانک های داخلی ۳,۱,۰۱۵۰
N حساب سپرده های ارزی دیداری نزد بانک های خارجی ۳,۱,۰۱۶۰
N حساب سپرده های ارزی پوششی نزد بانک های خارجی ۳,۱,۰۱۷۰
N۱ حساب اوراق قرضه دولتی ۳۴۱۴۰۱۰۰
N حساب اوراق بهادار ارزی ۳۴۱۴۰۲۷۰
N1 حساب اوراق مشارکت دولتی ۳۴۱۴۰۲۸۰
NW حساب اوراق مشارکت غیر دولتی ۳,۱۰۰۲۹۰
NA حساب پرداخت چک های صادره سایر بانکها ۳,۱,۱۲۶۰
N حساب بدهی به بانک مرکزی - در حساب جاری ۳۲,۰۲۲۰

پس

مخرج کسر = - = N. + N. + .. + N) - N + (

محاسبه نسبت

نسبت بدست آمده P نسبت مانده مجاز چک پولهای صادره برای تمامی بانک ها حداکثر برابر ۴۰ میباشد.

